

**Commentaarnota inspraakreacties
t.b.v. de richtlijnen MER, fase 2
reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-oost**

**Gedeputeerde Staten van Utrecht,
24 juni 2003**

**Gedeputeerde Staten van Gelderland,
24 juni 2003**

Commentaarnota inspraakreacties t.b.v. de richtlijnen MER, fase 2 reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-oost

Van 17 maart tot 14 april 2003 heeft het voorontwerp-reconstructieplan/MER1 Gelderse Vallei/Utrecht-oost tezamen met 12 achtergronddocumenten en het standpunt van de colleges van GS van Gelderland en Utrecht hierover ter inzage gelegen in het kader van de m.e.r.-procedure. Er is een 29-tal inspraakreacties en adviezen ontvangen, welke ook ter kennis zijn gebracht van de Commissie voor de m.e.r. In bijlage 1 zijn alle inspraakreacties samengevat. In deze Commentaarnota gaan wij in op de 29 ontvangen inspraakreacties, voor zover deze suggesties doen voor te onderzoeken milieueffecten in het MER, fase 2.

Achtergrond

In het gebied Gelderse Vallei/Utrecht-oost wordt door de provincies Utrecht en Gelderland een reconstructieplan voorbereid op basis van de Reconstructiewet concentratiegebieden. Aanleiding voor deze wet vormde de varkenspest in 1997 en het besef dat de concentratiegebieden geconfronteerd worden met een stapeling van problemen die nauw samenhangen met het gegeven dat in deze gebieden een groot deel van de Nederlandse intensieve veehouderij is gevestigd. De voorgenomen reconstructie is daarbij direct al geplaatst in een breed perspectief van een meervoudige doelstelling. Het reconstructieplan moet de 'gestapelde' problematiek integraal aanpakken en moet een goede ruimtelijke structuur bevorderen, in het bijzonder met betrekking tot landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur. Daarnaast moet de reconstructie het woon-, werk- en leefklimaat en de economische structuur verbeteren.

Bij de planvorming speelt de reconstructiecommissie een grote rol. Deze stelt in opdracht van de provincies het plan op en biedt dit als advies aan de beide colleges van GS aan. Aangezien het reconstructieplan mer-plichtig is, wordt tegelijk met het reconstructieplan een Milieu-Effect-Rapport (MER) opgesteld. De eisen waaraan het MER moet voldoen liggen vast in de richtlijnen MER die door de beide colleges van GS worden vastgesteld.

Op 8 januari jl. heeft de reconstructiecommissie Gelderse Vallei/Utrecht-oost het voorontwerp-reconstructieplan/MER1 (VOP/MER1), vergezeld van een 12-tal achtergronddocumenten, als advies aan de provincies Gelderland en Utrecht aangeboden. Het VOP/MER1 vormt uitdrukkelijk een *tussenproduct*, het resultaat van de 1^e fase planvorming. Het voorontwerp geeft in grote lijnen een goed beeld hoe de reconstructiecommissie invulling wenst te geven aan de Reconstructiewet in dit gebied en wat dat betekent aan maatregelen en kosten. Het voorontwerp geeft tezamen met de achtergronddocumenten invulling aan de richtlijnen MER voor de 1^e fase, die in het voorjaar van 2002 door de beide colleges van GS zijn vastgesteld.

De colleges van GS hebben een inhoudelijk standpunt over de voorstellen in het VOP/MER1 vastgesteld in de notitie 'Inhoudelijke standpuntbepaling provincies Gelderland en Utrecht over voorontwerp-reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-oost'.

Gefaseerde MER en planvormingsproces

Bij vaststelling van de richtlijnen MER voor de 1^e fase is, op advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.), door de colleges van GS besloten de planvorming en de m.e.r. in 2 fasen te laten verlopen.

1. In fase 1 is vanuit een analyse van de bestaande situatie, de autonome ontwikkeling, de op te lossen knelpunten en de bandbreedte waarbinnen de planvorming plaats kan vinden, toegewerkt naar een voorkeursalternatief op hoofdlijnen. Dit voorkeursalternatief is globaal beoordeeld op doelbereik, milieueffecten, kosten en draagvlak.
2. In fase 2 wordt het voorkeursalternatief op hoofdlijnen verder uitgewerkt, wordt het meest milieuvriendelijke alternatief bepaald en worden de milieueffecten van beide alternatieven zichtbaar gemaakt. Fase 2 resulteert in het ontwerp-reconstructieplan en het volledige definitieve MER-rapport (dat bestaat uit alle MER-documenten uit zowel fase 1 als fase 2). Pas

op dat moment vindt dan ook de formele MER-toetsing plaats.

Vaststelling richtlijnen MER en inspraak

De inspraak op het voorontwerp-reconstructieplan/MER1 Gelderse Vallei/Utrecht-oost (en de 12 achtergronddocumenten en het standpunt van de colleges van GS van Gelderland en Utrecht hierover) was specifiek gericht op de door GS vast te stellen richtlijnen MER voor de 2^e fase. De centrale vraag was dan ook:

- Voor welke milieuaspecten dient naar uw mening in het milieueffectrapport 2^e fase nader onderzoek te worden gedaan?

Alle binnengekomen inspraakreacties zijn ter kennis gebracht van de Commissie voor de m.e.r. Bij brief van 15 mei 2003 heeft de Commissie voor de m.e.r. advies uitgebracht over de richtlijnen voor fase 2 van het MER. De beide colleges van GS hebben op basis hiervan op 24 juni 2003 de richtlijnen MER voor de 2^e fase vastgesteld.

Van de 29 ontvangen reacties bleek een groot deel betrekking te hebben op de planinhoud en minder op de richtlijnen voor fase 2 van het MER. Alle reacties zijn samengevat in bijlage 1. Deze samenvatting van de inspraakreacties zal onder de aandacht van de reconstructiecommissie worden gebracht, met het oog op de uitwerking van het voorontwerp in het ontwerp-reconstructieplan.

De reacties die suggesties doen voor te onderzoeken milieuaspecten in het MER voor de 2^e fase, zijn in onderstaande tabel verzameld en van een kort commentaar voorzien.

Inspraakreacties m.b.t. te onderzoeken milieuaspecten in MER, fase 2 reconstructie Gelderse Vallei/Utrecht-oost

(n.b. de nummers verwijzen naar de gehanteerde nummering in de samenvatting van de inspraakreacties, zie bijlage 1)

Samenvatting reactie inspreker	Reactie provincies
Waterschap Veluwe (2)	
Inspreker streeft naar extra maatregelen voor HEN- en SED-wateren om de nutriëntenbelasting terug te dringen en verzoekt deze aanpak in het hele plangebied te hanteren.	In een MMA zullen extra maatregelen worden verkend om de nitraat- en fosfaatbelasting verder te verminderen (zie onder 'Meest Milieuvriendelijk alternatief' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen). Hierbij kunnen de door inspreker beoogde extra maatregelen worden meegenomen. Mogelijk leidt deze verkenning tot optimalisering van het voorkeursalternatief.
A.M. Hilhorst en anderen (3, 4 en 5)	
Op pag. 22 stelt het plan dat er een mestoverschot blijft bestaan. Onduidelijk is hoe dit is berekend terwijl er volgens insprekers geen sprake kan zijn van overbemesting als mest naar elders wordt afgevoerd.	Er is hier sprake van een constatering. Op basis van de toepassingsnormen kan niet alle in het gebied geproduceerde mest ook in het gebied op cultuurgrond worden aangewend. Er zal mest moeten worden afgevoerd. Er staat in het VOP/MER1 ook niet dat er sprake is van overbemesting.

<p>Inspreekers vragen zich af of de ammoniakemissie inderdaad met 40% zal verminderen. Uit de 2e Additionele studie Ammoniak en Veehouderij lezen insprekers dat ammoniak geen schade toebrengt aan de bossen maar dat bossen wel (deels) zullen verdwijnen en er grote problemen met Co2 (luchtwegen) zullen ontstaan.</p>	<p>M.b.t. ammoniak wordt in het voorontwerpplan het huidige (nationale) ammoniakbeleid gevolgd. De daling van 40% ammoniakemissie in de autonome ontwikkeling is inderdaad niet zeker, maar een zo goed mogelijke inschatting. De aannames voor de berekening zijn aangegeven in het VOP/MER1.</p>
<p>Er wordt onvoldoende rekening gehouden met het gegeven dat een hogere grondwaterstand een kleinere capaciteit betekent voor het bovenstrooms (langer) vasthouden van neerslagoverschotten.</p>	<p>In het voorontwerp is onder meer voortgebouwd op de stroomgebiedsvisie Gelderse Vallei. In het kader van deze stroomgebiedsvisie zijn analyses gemaakt m.b.t. de wateroverlast. Hierbij is rekening gehouden met een structureel hogere grondwaterstand.</p>
<p>Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV) en Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) (7)</p>	
<p>Waarschijnlijk is het substantieel stimuleren van luchtwassers op stallen veel effectiever voor de vermindering van de ammoniakuitstoot dan de verplaatsingsregelingen bij extensiveringszones.</p>	<p>Het treffen van technische voorzieningen om de ammoniakuitstoot te verminderen kan mogelijk een effectieve maatregel zijn. In de komende ontwerpfase zal dit worden meegenomen. In de richtlijnen staat: 'Presenteer in een MMA ook de mogelijkheden voor technische maatregelen op bedrijfsniveau, aanvullend op het generieke ammoniakbeleid'. Zie ook reactie bij GLTO (nr. 17).</p>
<p>Van het waterschap worden garanties geëist m.b.t. de goede waterkwaliteit in bergingsgebieden i.g.v. overstrooming.</p>	<p>M.b.t. de waterbergingsgebieden is nog geen sprake van definitieve aanwijzing in het reconstructieplan. Vele zaken dienen nog uitgewerkt te worden, waaronder afspraken over de waterkwaliteit.</p>
<p>Wagenings Milieu Overleg (9)</p>	
<p>In het MER moet onderzoek worden gedaan naar het belang van een ecologische verbindingzone tussen het zuidelijk deel van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug voor diersoorten in bos en bosrand (m.n. stersorten zoals boommarter en das). Een ecologische oost-westverbinding ten noorden van Wageningen is hiervoor het meest geschikt.</p>	<p>De verbinding van de Veluwe met de Heuvelrug is uitgewerkt in de verkenning van de robuuste verbindingzone Veluwe – Heuvelrug ('van Veluwe naar Utrechtse Heuvelrug... en weer terug'). Uit de verkenning blijkt dat de meest gunstige locatie voor een robuuste verbinding (voor onder andere edelhert en boommarter) ligt op het traject Den Treek/Leusden Zuid, Kallenbroek, Appelse Heide. De verbinding met het zuidelijk deel van de Heuvelrug moet worden gemaakt via ontsnippering van de Heuvelrug. Een tracé via Wageningen is wel als mogelijkheid verkend, maar in een vroeg stadium afgefallen omdat een robuuste verbinding van voldoende kwaliteit hier niet mogelijk is. Een oost-west verbinding net ten noorden van Wageningen heeft naar de mening van de provincies vooral een functie als verbinding op lokaal of regionaal niveau.</p>

<p>Inspreker vraagt voorts om een onderzoek naar de effecten van het uitbreiden van recreatieve voorzieningen (fietsen, wandelen, kanoën) in het centrale deel van het Binnenveld en naar de effecten van mogelijke alternatieven daarvoor (via Veensteeg?).</p>	<p>Recreatieve druk kan negatieve effecten hebben op de ecologische (potentiële) kwaliteit. In de richtlijnen wordt hier aandacht aan besteed, zowel door te verwijzen naar tabel 10 in het VOP/MER1 als door een passage over recreatie in een MMA.</p>
<p>Stichting Milieuwerkgroepen Ede (14)</p>	
<p>Aardkundige waarden komen op de grondplaat als basiswaarde onvoldoende tot hun recht, zodat dit aspect in diverse gebieden onvoldoende uit de verf komt. Bij het tegen gaan van verrommeling van het gebied is dit eveneens een belangrijk aspect. Ook ontbreekt een duidelijke analyse van landschappelijk ongestoorde gradiënten tussen Veluwe en Vallei.</p>	<p>In de richtlijnen wordt gevraagd aandacht te schenken aan de cultuurhistorische, archeologische, landschappelijke en aardkundige waarden (zie onder 'Voorkeursalternatief, deelgebiedsuitwerkingen' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen). Deze waarden zullen in de deelgebiedsuitwerkingen in beeld moeten komen en zullen in het afwegingsproces moeten worden benut. Bovendien wordt gevraagd om de specifieke gradiënt van het gebied die samenhangt met de ligging van een lage vallei tussen twee stuwwalcomplexen te beschrijven (zie onder 'Natuur' in hoofdstuk 2 van de richtlijnen).</p>
<p>Inspreker vraagt zich of de ammoniakuitstoot in een landbouwontwikkelingsgebied als b.v. Kootwijkerbroek niet een gevaar vormt voor het habitatgebied Veluwe. Inspreker is tevens van mening dat de intensieve veehouderij niet kan blijven groeien.</p>	<p>De discussie omtrent de externe werking rond de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden, m.n. i.v.m. ammoniak, is nog niet afgerond. In de richtlijnen wordt specifiek gevraagd om de milieu-effecten van de aanwijzing en ontwikkeling van landbouwontwikkelingsgebied(en) weer te geven, waarbij speciaal verwezen wordt naar de Veluwe als Habitatgebied. Voorts is aangegeven dat in het kader van een MMA kan worden doorgerekend hoe effectief een verdere beperking van uitbreiding en (her)vestiging is.</p>
<p>Werkgroep Beken Griftvallei i.o. (15)</p>	
<p>Het is gewenst om een rekenmodel te hanteren voor de natuur in het Binnenveld, dat rondom wordt ingesloten door stedelijke bebouwing, om te bezien of de gestelde norm wordt bereikt. Gepleit wordt voor bescherming van de steenuilbiotoop en van het Binnenveld, zodat een gebied dekkend soortenonderzoek zou kunnen plaatsvinden en gezocht kan worden naar instrumenten om een dergelijk onderzoek te implementeren.</p>	<p>Stedelijke bebouwing en de ontwikkeling daarvan wordt in dit kader als autonome ontwikkeling beschouwd. In de richtlijnen is opgenomen dat inzicht moet worden gegeven in de effecten op verschillende natuuraspecten, zowel kwantitatief als kwalitatief. In deze analyse wordt ook de steenuil, als één van de stersorten meegenomen.</p>

GLTO Belangenbehartiging (17)	
Om mogelijke kapitaalvernietiging te voorkomen verdient het de voorkeur te onderzoeken of de beschikbare financiële middelen - in plaats van voor bedrijfsverplaatsingen – wellicht niet beter kunnen worden gebruikt voor technische middelen.	Bedrijfsverplaatsing kan meerdere doelen tegelijk dienen. Dit neemt niet weg dat het goed is om de effectiviteit van verplaatsingen kritisch te beschouwen. In de richtlijnen is daarom opgenomen om in het kader van een MMA ook te bezien welke resultaten te verkrijgen zijn met verdergaande technische maatregelen op bedrijfsniveau. Zie ook reactie bij NVV/NMV (nr. 7).
Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (18)	
Inspreker verzoekt om in fase 2 van het MER te bezien hoe de archeologische waarden in het plan een duidelijke plaats kunnen krijgen, welke effecten de diverse maatregelen op deze archeologische waarden (kunnen) hebben en hoe eventuele aantasting kan worden voorkomen.	Dit is in de richtlijnen opgenomen. Zie ook reactie bij Stichting Milieuwerkgroepen Ede (nr. 14).
Stichting Milieuzorg Zeist (19)	
De maatregelen en de daaruit voortvloeiende effecten zijn nu nog erg abstract omschreven. In de 2e fase moeten deze nader worden geconcretiseerd. Om daadwerkelijk inzicht te krijgen in de absolute effecten van de voorgestelde maatregelen is in de 2e fase een nadere uitwerking op deelgebiedniveau noodzakelijk.	Terecht wordt door inspreker voorgesteld om de maatregelen meer in samenhang te bezien en per onderscheiden deelgebied te beschrijven. In de richtlijnen wordt gevraagd om het voorkeursalternatief verder te detailleren, met name deelgebiedsspecifiek (zie onder 'Voorkeursalternatief, deelgebiedsuitwerkingen' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen). Het plan en de milieueffecten zullen daardoor in de komende ontwerpfase geconcretiseerd worden.
Waar de aandacht nu nog vooral uitgaat naar de Gelderse Vallei dient in het vervolg van de planvorming een meer integrale visie op het gehele reconstructiegebied te worden ontwikkeld met meer aandacht voor de milieuproblematiek van de Utrechtse Heuvelrug en Langbroekerwetering/Kromme Rijngebied.	In hoofdstuk 3 van de richtlijnen wordt onder 'Voorkeursalternatief, gebiedsraamwerken' speciale aandacht gevraagd voor de zuidwestflank van de Utrechtse Heuvelrug met veel potenties voor kwelafhankelijke natuur. Gevraagd wordt om de keuzen in dit gebied nader te motiveren in relatie tot de natuurpotenties op grond van de kwel.
In een landschapsecologisch onderzoek moet worden gekeken naar de noodzaak of wenselijkheid van een robuuste ecologische verbinding (incl. bijbehorende eco-passage over de A12) tussen het zuidelijke gedeelte van de Heuvelrug en de Veluwe ter hoogte van de Rumelaar/Luntersche Beek. Deze ecologische verbinding zou in ieder geval deel moeten uitmaken van het MMA.	Voor de robuuste verbinding is het noordelijk tracé het meest gunstig. Naar de mogelijkheid van een tracé via de Luntersche beek is al landschapsecologisch onderzoek uitgevoerd (o.a. met programma TOVER). De resultaten zijn te vinden in de verkenning van de robuuste verbinding Veluwe-Heuvelrug (zie ook reactie bij Wagenings Milieu Overleg, nr. 9). De verbinding via de Luntersche beek zal met name voor het ecosysteemtype 'heide' de gewenste doelstelling niet kunnen halen. Bovendien is voor deze verbinding meer oppervlakte nodig dan voor de noordelijke variant.

De verspreidingskaarten van de beoogde doelsoorten moeten up-to-date worden gemaakt.	Suggesties om gebruik te maken van actuele informatie uit genoemde bronnen zal aan het planteam worden doorgegeven.
Nagegaan moet worden aan welke Milieukwaliteitseisen moet worden voldaan met het oog op de nagestreefde natuurdoeltypen, zodat ook nagegaan kan worden in hoeverre dat gehaald wordt.	In de richtlijnen wordt gevraagd aan te geven op welk deel van het areaal waar een bepaald natuurdoeltype wordt nagestreefd de benodigde milieukwaliteit wordt gehaald (zie onder 'Effecten' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen).
In de 2 ^e fase is een nadere gebiedsspecifieke uitwerking nodig van landschappelijke en cultuurhistorische waarden zodat – per gebied – een raamwerk voor de gewenste ontwikkelingen wordt vastgelegd.	In de richtlijnen wordt gevraagd om het voorkeursalternatief verder te detailleren, met name deelgebiedsspecifiek. Hierbij dient onder meer aangegeven te worden welke landschappelijke strategie gekozen wordt en welke inrichtingsmaatregelen daarbij horen. Bovendien wordt gevraagd cultuurhistorische, archeologische, landschappelijke en aardkundige waarden mee te nemen in de deelgebiedsuitwerkingen en die waarden te betrekken in het afwegingsproces welke maatregelen in welke deelgebieden genomen worden (zie onder 'Voorkeursalternatief, deelgebiedsuitwerkingen' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen).
Voor zover het gaat om de waterkwantiteit zou in het MMA een helder beeld moeten worden verkregen van de effecten van het stopzetten van grondwaterwinningen op de Heuvelrug op de kwelafhankelijke natuur(gebieden).	M.b.t. grondwaterwinningen vinden zelfstandige planprocedures plaats. Vanuit o.a. de waterwinbedrijven wordt hieraan gewerkt en wordt zo nodig ook een zelfstandige m.e.r.-procedure gevolgd. Het reconstructieplan spreekt enkel van de doelstelling om de grondwateronttrekkingen te verduurzamen.
Onderzocht moet worden door welke aanvullende maatregelen de doelen m.b.t. fosfaatreductie alsnog kunnen worden gehaald of benaderd. Meer aandacht is nodig voor de problematiek van diffuse bronnen.	In de richtlijnen wordt in het kader van een MMA gevraagd met name op die aspecten waar de beoogde doelen niet (geheel) worden gehaald extra maatregelen te verkennen (zie onder 'Meest milieuvriendelijk alternatief' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen).
Met behulp van het programma Waterlood moeten de effecten van de voorgenomen verdrogingsbestrijdingsmaatregelen worden onderzocht om te zien of de voor de natuur gewenste grondwaterstanden wel haalbaar zijn.	In de richtlijnen is opgenomen dat inzichtelijk moet worden gemaakt in hoeverre de milieukwaliteit wordt bereikt om de gewenste natuurdoeltypen te realiseren (zie onder 'Effecten' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen).

<p>In de 2e fase moet m.n. worden onderzocht hoe door verdergaande zonerings- en met aanvullende maatregelen alsnog de kritische depositiewaarden met betrekking tot ammoniak kunnen worden gehaald of benaderd (600 mol op zeer kwetsbare natuur; 1000 mol op kwetsbare natuur).</p> <p>Voor wat nitraat en fosfaat betreft zou moeten worden gekeken welke aanvullende maatregelen genomen zouden kunnen worden, mede in relatie tot maatregelen ter bestrijding van verdroging.</p>	<p>M.b.t. ammoniak, fosfaat en nitraat is in de richtlijnen expliciet gevraagd aanvullende maatregelen in het kader van een MMA te verkennen. Gunstige maatregelen die haalbaar zijn kunnen vervolgens aanleiding zijn het voorkeursalternatief te optimaliseren (zie onder 'Meest milieuvriendelijk alternatief' en 'Optimalisering voorkeursalternatief' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen).</p>
<p>Hydron Midden-Nederland (20)</p>	
<p>Inspreker mist duidelijke doelstellingen voor het bereiken van een goede toestand van het grondwater in de grondwaterbeschermingsgebieden. Alleen sturen op nitraat is daarvoor een te smalle basis. Ook bestrijdingsmiddelen moeten aandacht krijgen. Inspreker stelt voor om – samen met Vitens-Gelderland, provincies en reconstructiecommissie - te komen tot stimuleringsbeleid.</p>	<p>Grondwaterbeschermingsgebieden zullen inderdaad een brede bescherming vergen tegen alle stoffen die de drinkwaterkwaliteit negatief beïnvloeden. Dit beschermingsbeleid kent echter eigen besluitvormings- en uitvoeringskaders. Samenwerking met de reconstructiepartners is een optie.</p>
<p>Gemeente Bunschoten (21)</p>	
<p>Het plan leidt weliswaar tot een verbetering van de milieusituatie, maar niet voldoende. Inspreker vraagt zich af of een dergelijk ambitieniveau niet te gering is.</p>	<p>Inderdaad blijkt uit VOP/MER1 dat niet alle doelen (geheel) kunnen worden bereikt. In de ontwerpfase, in het kader van een MMA, zullen eventuele aanvullende maatregelen worden verkend. Dit is opgenomen in de richtlijnen (zie onder 'Meest milieuvriendelijk alternatief' in hoofdstuk 3).</p>
<p>Rijkswaterstaat, Directie IJsselmeergebied (23)</p>	
<p>In het kader van de reconstructie van de Gelderse Vallei/Utrecht-Oost wordt gestreefd naar vernatting, het vasthouden en bergen van water: verhoging van de grondwaterstand. Dit komt de oeversgebonden en terrestrische natuur in het gebied weliswaar ten goede, maar leidt tot een verhoogde uitspoeling van nutriënten in het Eem- en Gooimeer, waar de kwaliteit van het oppervlaktewater toch al een probleem vormt. Het gaat met name om uit- en afspoeling van fosfaat in relatie tot het aanpassen van de grondwaterstand.</p>	<p>In de richtlijnen wordt gevraagd om de mogelijke gevolgen van vernatting op de emissie van stikstof en fosfaat aan te geven (zie onder 'Effecten' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen).</p>

IVN vereniging voor natuur- en milieu-educatie, afdeling Lunteren/Barneveld (24)	
<p>Inspreker stelt voor om nieuwvestiging van intensieve veehouderij buiten landbouwontwikkelingsgebieden te verbieden, evenals hervestiging op locaties waar voorheen grondgebonden of gemengde bedrijven gevestigd waren. Daarnaast moet de optie van verplaatsing buiten het concentratiegebied open blijven moet prioriteit gegeven worden aan hervestiging i.p.v. nieuwvestiging.</p>	<p>Ammoniakdoelen worden op basis van de maatregelen in het voorontwerpplan niet gehaald. In het kader van het MMA zullen creatief andere mogelijkheden c.q. aanvullende mogelijkheden worden verkend om het doelbereik te verhogen. Deze suggesties kunnen daarbij worden betrokken (zie onder 'Meest milieuvriendelijk alternatief' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen).</p>
<p>Onderzocht moet worden wat het effect is van ontwikkeling van grote intensieve veehouderijen in het landbouwontwikkelingsgebied voor de toename van ammoniak- en stankoverlast.</p>	<p>In de richtlijnen wordt specifiek gevraagd om weer te geven wat de uitstralende effecten zijn van te ontwikkelen landbouwontwikkelingsgebied(en), waarbij het met name gaat om stank en ammoniak en emissies van nutriënten naar grond- en oppervlaktewater (zie onder 'Effecten' in hoofdstuk 3 van de richtlijnen).</p>
Waterschap Vallei en Eem (26)	
<p>Verzocht wordt om in samenspraak met de waterbeheerders het ontwerpplan zoveel als mogelijk te laten voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. Tevens wordt verzocht per alternatief aan te geven wat de effecten zijn van de ruimtelijke veranderingen op de waterhuishouding (kwalitatief en kwantitatief), alsmede de eventueel noodzakelijke compenserende maatregelen.</p>	<p>De Europese Kaderrichtlijn water zal inderdaad de uiteindelijk ambities op het punt van de waterkwaliteit in dit gebied gaan invullen. Op korte termijn zal echter nog niet zijn uitgekristalliseerd hoe deze precies door zal werken. De reconstructiemaatregelen hebben mogelijk effect op zowel de waterkwantiteit als -kwaliteit. Deze effecten zullen in beeld moeten worden gebracht.</p>